

**IJTIMOIIY TARMOQLAR RIVOJLANISHI UCHUN ZARUR
PEDAGOGIK SHART-SHAROITLAR VA DIDAKTIK TIZIMLAR****SHAXLO DJUMAYEVA NASRULLAYEVNA***Yangi Asr universiteti**Ta'limda axborot texnologiyalari 1-kurs magistranti*

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlarning ta'lim tizimidagi o'rni, ularning samarali ishlatilishi uchun zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar hamda didaktik tizimlar yoritiladi. Raqamli muhitda ta'lim jarayonini tashkil etishda o'quvchi faoliyatini motivatsiyalash, texnik baza, pedagog kompetensiyasi va interaktiv usullarning muvofiqlashtirilishi alohida ahamiyat kasb etadi. Maqolada ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishga oid metodik yondashuvlar, ular asosida tuzilgan o'quv strategiyalari, hamda ta'limda samaradorlikni oshirishga xizmat qiluvchi innovatsion shartlar amaliy misollar orqali ko'rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy o'qitishning konstruktiv va kommunikativ didaktik modellari ijtimoiy tarmoqlar orqali qanday shakllanishi tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *ijtimoiy tarmoqlar, pedagogik shart-sharoitlar, raqamli ta'lim, didaktik tizimlar, interaktiv metodika, virtual muhit, zamonaviy o'qitish, o'quvchi faolligi, kommunikativ yondashuv*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq holda rivojlanmoqda. Ayniqsa, global miqyosda ommalashgan onlayn ta'lim platformalari – masalan, Google Classroom, Moodle, Edmodo, Khan Academy, Coursera, Udemy va Zoom – ta'lim jarayonini samarali, moslashuvchan va interaktiv shaklda tashkil etishda muhim vositalarga aylanmoqda.

Ushbu platformalar orqali o'qituvchilar dars materiallarini tezkor yetkazish, test va topshiriqlarni elektron shaklda nazorat qilish, o'quvchilar bilan aloqada bo'lish, ularning bilim darajasini muntazam baholab borish imkoniyatiga ega

bo'lmqdalar. Ayniqsa, ta'limning masofaviy, aralash yoki gibridd shakllarida bu platformalar o'quv jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

Biroq bu imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun pedagogik shart-sharoitlar – texnik baza, raqamli savodxonlik, motivatsion muhit va moslashtirilgan didaktik tizimlar muhim ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan ham zamonaviy ta'limda o'quv platformalari orqali interaktiv metodlar asosida dars tashkil etish va individual yondashuvlarni yo'lga qo'yish zarurati ortib bormoqda.

Ushbu maqolada aynan eng ommabop ta'lim platformalaridan foydalanish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda zarur bo'lgan metodik, pedagogik va didaktik yondashuvlar yoritiladi.

ASOSIY QISM

Ta'lim jarayonida eng ko'p qo'llanilayotgan platformalardan biri — Google Classroom. Bu muhitda har bir o'quvchi uchun topshiriqlar mustaqil yuklanadi, belgilangan muddat ichida javoblar topshiriladi va o'qituvchi tomonidan izohlar bilan baholanadi. Ushbu tizim nafaqat nazoratni soddalashtiradi, balki o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida uzluksiz aloqani ta'minlaydi. Shu orqali o'qituvchi talabaning o'zlashtirish darajasini real va individual kuzatib boradi.

Moodle platformasi esa ko'proq universitetlar va kasbiy ta'lim muassasalari uchun qulay tizim bo'lib, unda testlar, forumlar, mini-loyihalar, baholash mezonlari tizimli shaklda tashkil etiladi. O'qituvchi bir dars mavzusi doirasida matn, video, slayd, audio va testni integratsiyalash orqali o'quvchining barcha sensor kanallari orqali bilim olishini yo'lga qo'yadi. Bu, ayniqsa, mustaqil izlanishga asoslangan fanlar uchun juda foydali.

Edmodo orqali o'qituvchi va o'quvchi o'zaro xabarlar almashadi, mini-vazifalar yuboriladi va javoblar muhokama qilinadi. Ushbu platformada dars jarayonining ijtimoiylashgan ko'rinishi yaratiladi: o'quvchilar bir-birining ishlari bilan tanishadi, o'zaro izoh beradi va fikr bildiradi. Bu esa ularning reflektiv fikrlashini rivojlantiradi.

Khan Academy platformasi orqali o'quvchi mustaqil ravishda o'ziga kerakli mavzuni tanlab, video darslarni tomosha qiladi, tushunganini amaliy misollar orqali

mustahkamlaydi. O'qituvchi esa monitoring paneli orqali har bir o'quvchining qaysi mavzuda qiynalayotganini ko'radi va kerakli individual ko'makni taklif qiladi.

Zoom va unga o'xshash platformalar orqali esa darslar real vaqt rejimida tashkil etiladi. Bu darslar vaqtida savol-javoblar, ekran almashish, interaktiv taqdimotlar, virtual doska va mini-viktorinalar orqali o'quvchi e'tibori saqlab turiladi. Guruhlarda ishlash, rolli o'yinlar yoki loyiha taqdimotlari ham aynan shu muhitda qulay amalga oshiriladi.

Yuqoridagi barcha tajribalar shuni ko'rsatadiki, ta'limda bu platformalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchi quyidagilarga tayyor bo'lishi kerak: didaktik materiallarni raqamli shaklda ishlab chiqish, har bir o'quvchiga individual yondashuvni tanlash, texnik vositalarni puxta egallash va eng muhimi, talaba faolligini rag'batlantiruvchi strategiyalarni tanlash.

Ta'limni raqamli muhitga o'tkazishda shunchaki platformani tanlash emas, balki unga mos pedagogik shart-sharoitlarni yaratish muhimdir. Masalan, internet tezligi, qurilmalar, metodik qo'llanmalar, texnik ko'mak ham bu jarayonning ajralmas qismidir. Shu bilan birga, didaktik tizim ham qayta ko'rib chiqilishi, an'anaviy usullar yangi raqamli metodlar bilan boyitilishi lozim.

Zarur pedagogik shart-sharoitlar va didaktik tizimlar asosida

Pedagogik shart-sharoitlar	Amaliy misollar
O'qituvchining raqamli kompetensiyasi	O'qituvchi o'quvchilar uchun interaktiv testlar, video izohlar va audio topshiriqlar tayyorlaydi.
Talabalar uchun qulay texnik vositalar	Darslar mobil telefon yoki noutbukdan kirish mumkin bo'lgan ochiq platformalarda tashkil etiladi.
Barqaror internet aloqasi	Dars jarayonida video darslar, jonli muloqot, matnli topshiriqlar bir vaqtda muvofiqlashtiriladi.
Virtual ta'lim muhitining mavjudligi	Har bir guruh uchun raqamli dars jadvali, haftalik topshiriqlar paneli va baholash varag'i yaratiladi.
Psixologik tayyorlik va motivatsion muhit	Har darsdan oldin motivatsion savollar yoki mini-viktorinalar orqali o'quvchilar jalb qilinadi.

Pedagogik shart-sharoitlar	Amaliy misollar
Didaktik tizimlar	Amaliy misollar
Individual yondashuv	Har bir o'quvchiga bilim darajasiga qarab alohida resurslar (matn, video, test) tavsiya qilinadi.
Faollikka asoslangan o'qitish	Darsda guruhli muhokama, fikr almashish, "fikr daraxti" metodikasi orqali faollik oshiriladi.
Raqamli baholash tizimi	Google Forms yoki LMS tizimlar orqali test natijalari avtomatik tahlil qilinadi.
Reflektiv o'qitish modeli	Har dars yakunida "Bugun nima o'rganding?", "Nima qiyin bo'ldi?" kabi savollar bilan tahlil qilinadi.
Kommunikativ yondashuv	O'quvchilar o'zaro onlayn munozara yuritadi, interaktiv dialoglar orqali mavzuni mustahkamlashadi.

XULOSA

Ijtimoiy tarmoqlar bugungi kunda nafaqat muloqot vositasi, balki kuchli ta'limiy resursga aylangan. Ushbu platformalar orqali ta'lim jarayonini interaktiv, ijodiy va individual yondashuv asosida tashkil qilish imkoniyati mavjud. Biroq bu imkoniyatlardan to'laqonli foydalanish uchun tegishli pedagogik shart-sharoitlar va mos didaktik tizimlar zarur.

O'qituvchining raqamli savodxonligi, texnik vositalarning yetarliligi, barqaror internet, o'quvchilarning psixologik tayyorgarligi kabi shartlar dars sifatini belgilovchi asosiy omillardir. Didaktik yondashuvlar esa shu shartlar bilan uyg'un holda ishlab chiqilishi, ya'ni raqamli resurslarga mos metodik modellar, o'quvchining faolligini rag'batlantiruvchi topshiriqlar, reflektiv savollar va tanqidiy fikrga yo'naltirilgan strategiyalar asosida shakllantirilishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlardan ta'limda samarali foydalanish uchun o'qituvchi texnologiyani puxta egallagan, o'quvchining ehtiyojini chuqur tushungan va didaktik vositalarni kreativ tarzda tatbiq eta oladigan shaxs bo'lishi zarur. Faqat ana shunda raqamli ta'lim muhitida haqiqiy sifatli o'quv jarayoni yuzaga keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Tursunov S. Raqamli ta'limning nazariy va amaliy asoslari. – Toshkent: «Fan va texnologiya», 2022.
2. Haydarova M. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Samarqand: «Ziyo nashr», 2021.
3. Jo'rayev Q. Pedagogik innovatsiyalar va raqamli metodlar. – Buxoro: «BuxDU nashriyoti», 2023.
4. Karimova N. Didaktika: nazariya va amaliyot. – Toshkent: «Ilm ziyo», 2020.
5. Rasulov B. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va o'qitish metodikasi. – Nukus: «Qoraqalpoq universiteti nashriyoti», 2022.